

**Р.С. Федорченко**

студ. V курсу

спеціальність «Право»

Науковий керівник: ст. викл. О.В. Нарожна

## **ДО ПИТАННЯ ПРЕДМЕТУ ДОКАЗУВАННЯ В СТРУКТУРІ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ МЕТОДИК РОЗСЛІДУВАННЯ**

Правильне визначення структури і змісту того чи іншого доказу при розслідуванні правопорушень має важливе значення для визначення характеру процесу та конкретних обставин, завдань, напрямів і засобів розслідування. Однак залишається відкритим питання, чи є підстави включати доказ до структури приватної криміналістичної методики. З включенням поняття криміналістичної характеристики механізму правопорушення в систему наукових визначень криміналістичної методики її практична частина стала незмінно включатися як перший самостійний елемент у методику розслідування. Це стало можливим завдяки тому, що в криміналістиці переважала точка зору тих вчених, які висловлювалися за включення об'єкта доказів до структури криміналістичної методики [1; 2]. Поглинене цим поняттям, питання доказів втратило самостійне значення в структурі приватної криміналістичної методики.

У зв'язку з цим в науці виникла парадоксальна ситуація: розробники криміналістичної характеристики не змогли зробити так, щоб вона містила весь перелік обставин, що підлягають доказуванню, через недосконалість його теоретичної моделі і, відповідно, метод збору емпіричного матеріалу. Ознаками криміналістичної характеристики виявилася сукупність кримінально-криміналістичних та деяких криміналістично значущих елементів інформації, між якою вчені намагалися встановити ймовірнісні та статистичні зв'язки. Практичне значення таких криміналістичних характеристик у кращому випадку зводилося до розробки методик розслідування за допомогою типових слідчих версій обмеженої групи фактів, що підлягають доказуванню. Таким чином, криміналісти, які розробили комплексну теоретичну концепцію криміналістичних ознак,

дійшли до помилкових положень про включення криміналістичної ознаки предмета доказу та його місце в структурі методики розслідування правопорушень.

Ця обставина зіграла негативну роль у практиці створення розробок у методиці розслідування кримінальних правопорушень. З одного боку, криміналістична ознака, яка не виправдала свого призначення, включена як перший структурний елемент у приватну методику, а з іншого боку, з приватних методик зникає предмет доказування.

При цьому, пропонуючи теоретичне рішення проблеми криміналістичних характеристик, потрібно перевірити, чи дійсно можливо сформулювати криміналістичну характеристику, яка включає весь перелік обставин, що підлягають доказуванню. Необхідно також встановити справжню роль криміналістичних характеристик у структурі приватної методики на прикладі розробки конкретних науково-практичних рекомендацій.

У цьому плані слід повністю погодитися з думкою Р.С. Белкіна про необхідність визнати, що спроби створити криміналістичні характеристики, які відповідають призначеній їм ролі, зазнали невдачі, і підтримати його заклик до наукового співтовариства повернутися до переліку обставин, які необхідно довести при створенні приватних методик, які залишилися в минулому [2]. Правильність цього рішення підтверджується наступними міркуваннями. Криміналістична характеристика злочинного механізму, що впливає на зміст приватної криміналістичної методики, сама по собі не може розглядатися як її власний структурний елемент. Криміналістичні характеристики відіграють подвійну роль у формуванні приватної методики. По-перше, коли встановлені закономірні зв'язки між елементами криміналістичної ознаки і виражені кількісно, дані, що виражають ці зв'язки, служать основою для розробки типових слідчих версій. По-друге, криміналістична характеристика служить змістовною основою для логічного аналізу слідчих версій на типовому рівні, що наводить на уявлення про типові сліди та систему доказових фактів.

Висновки. Відводячи місце в типових методиках розслідування конкретному об'єкту доказів, необхідно визначити місце у переліку типових доказів – другого структурного елемента предмета

розслідування – у системі спеціальних методичних зв'язків. З точки зору криміналістики, вихідною точкою для визначення фактів є ситуація на момент розслідування, тобто слідчому доступна остаточна та підтверджувальна інформація про тип інциденту, що розслідується. За відсутності відомостей про характер події, що підлягає розслідуванню, слідчий визначає предмет розслідування на основі загальноновизнаних версій кваліфікації правопорушення. У зв'язку з цим правильним буде включення до предмета розслідування кримінально-правових обставин. Лише це надає суб'єкту розслідування індивідуальність у конкретному кримінальному провадженні, хоча предмет доказування залишається незмінним.

#### *Список використаної літератури*

1. Криміналістика : підручник. / В.В. Пясковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексєєв та ін. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.
2. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / К.О. Чаплинський, О.В. Лускатов, І.В. Пиріг, В.М. Плетенець, Ю.А. Чаплинська. 2-ге вид, перероб. і доп. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.